

OSMANLI EKONOMİSİ VE KURUMLARI, ŞEVKET PAMUK, TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, İSTANBUL, 2016, 211 S., ISBN 978- 9944- 88- 202- 6.

Gürdal ÇETİNKAYA¹

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı, gurdal_45@hotmail.com, orcid.org/0000-0002-2651-1779

Makale Bilgisi

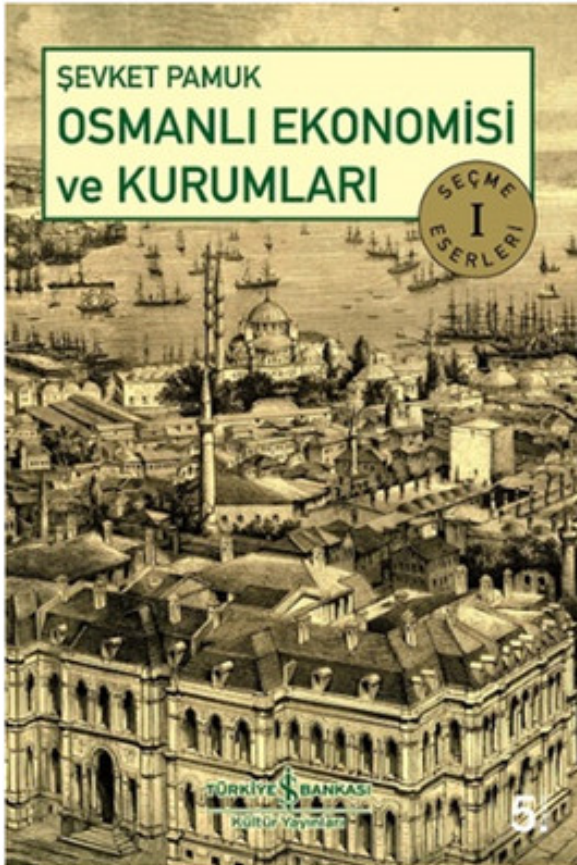
Geliş/Received: 10.02.2021

Kabul/Accepted: 07.04.2021

DOI:

10.51592/kulliyat.877910

Yayın Değerlendirme/Book Review

Eser, yazarın 1992 ile 2006 yılları arasında Türkiye’de ve yurtdışında yayınlanan makalelerinin arasından seçilerek kaleme alınmıştır. Yazar makalelerini kronolojik olarak değil, konu ve temalarına uygun bir şekilde sıralayarak eser içerisinde anlamlı bir bütünlük sağlamayı amaçlamıştır. Eserde, genelinde iki önemli konu öne çıkmaktadır. Bu konulardan ilki Osmanlı Devleti’nin ekonomik alandaki politikaları ve uygulamalarıdır. Diğer bir konu ise 16. ve 18. yüzyıllarda, Osmanlı ekonomisinin genel durumu, gelirleri, ücretleri ve yaşam standartlarını karşılaştırmalı bir şekilde ele alınması olmuştur.

Eser, toplamda 12 bölümden meydana gelmiştir. Bu bölümlerde kendi içerisinde alt başlıklara ayrılmıştır. Ayrıca eserin 5., 7., 9., 10. ve 12. bölümleri de İngilizceden çevrilmiştir. Eser toplamda 211 sayfadan oluşmuştur. Eserin içerisinde yer yer harita, tablo ve grafiklere yer verilmiştir. Yazarın görsel unsurlara yer

vermesi, okuyucunun eseri dikkatle takip etmesi açısından önem teşkil etmiştir.

Eserin ilk bölümünde Osmanlı iktisadi ve mali kurumlarından bahsedilerek Osmanlı’nın faiz konusuna değinilmiştir. Ayrıca Osmanlı Devleti’nde ekonomi konusundaki müdahalecilik sınırları ele alınmıştır. Hemen

ardından ise imparatorluğun içinde yer alan para bölgeleri konusuna değinilerek, iç borçlanma konusunda devletin kurumlarının yaşamış olduğu evrim üzerinde durulmuştur. Bölüm sonuç başlığı ile tamamlanmıştır.

İkinci bölümde Osmanlı Devletinin uygulamış olduğu iktisadi alandaki politikalara değinilerek, devletin para ve ekonomi konusundaki izlemiş olduğu politikalar ele alınmıştır. Bölüm Osmanlı Devleti'nin neden merkantilist bir politika izlemediğine yönelik yapılan tespit ve analizler ile son bulmuştur.

Üçüncü bölümde para, tarih ve nümizmatik arasındaki ilişki ele alınmıştır. İlk olarak sikkelerin tarihinde yer alan üç ana gelenek ele alınarak, İlhanlı Devleti'nin basmış olduğu sikkelere ve Anadolu'daki Türkmen Beyliklerinin durumuna değinilmiştir.

Dördüncü bölümün başlığında Osmanlı Devleti'nin para politikası konusunda ne kadar güçlü ve ne kadar müdahaleci olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Bununla birlikte istikrarlı bir para düzeni oluşturmanın güçlüklerine de değinilmiştir. Bölümün sonunda ise para bölgeleri konusu ele alınmıştır.

Beşinci bölümde Osmanlı Devleti'nin para düzeni ve 1500 ile 1700 yılları arasında Avrupa'daki sınır bölgeleri konusuna değinilmiştir. Devletin içerisindeki para bölgeleri ve Avrupa'da yer alan Macaristan, Eflak ve Boğdan, Kırım Hanlığı ele alınmıştır. Bölüm, sonuç başlığı ile sonlanmıştır.

Altıncı bölümde Osmanlı Devleti'nde kullanılan gümüş madenleri ve bunları basan darphaneler konusunda bilgi verilmiştir. Osmanlı için paranın önemine ve bu paraları basan darphanelerin para basımı konusunda ne kadar önemli olduğuna değinilmiştir. Ayrıca bölümde kısa bir sonuç başlığı adı altında değerlendirmede bulunulmuştur. Bölümün sonunda ise II. Mehmet zamanından kalma iki belgede okuyucuların istifadesine sunulmuştur.

Yedinci bölümde yaşanan fiyat devriminin Osmanlı Devleti'ndeki yansımaları ele alınmıştır. Yine bu bölümde fiyat yansımaları hakkındaki farklı yaklaşımlara değinilmiştir. Ayrıca Osmanlıda fiyatların neden yükseldiği sorusuna da cevap aranmıştır. Bölümün sonunda ise meydana gelen fiyat devriminin uzun vadeli sonuçları hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Sekizinci bölümde Osmanlı Devleti'nde 1469 ile 1914 yılları arasındaki fiyatlara ve enflasyon durumuna değinilmiştir. Fiyat değişimleri neden ve sonuçları ile ele alınarak değerlendirilmiştir. Daha sonra bu sonuçlar Avrupa ile mukayese edilerek genel bir sonuca varılmıştır.

Dokuzuncu bölümde 1808 ile 1844 yılları arasında Osmanlı Devleti'nde yaşanan en büyük tağşiş konusu ele alınmıştır. Sözü edilen yıllar arasındaki tağşişin boyutlarına değinilerek tağşişlerin yararı ve maliyeti konusunda okuyucuya çeşitli bilgiler verilmiştir. Bölümün sonunda ise tağşişlerin sonucuna değinilmiştir.

Onuncu bölümde Osmanlı Devleti'nde 1600 ile 1850 yılları arasındaki iç borçlanma konusu ele alınmıştır. İlk olarak 18. yüzyıl öncesinde maliye'ye ve devlete verilen borçlar hakkında bilgi verilmiştir. Ardından devletin 1700 ve 1850 yıllarındaki iç borçlanmasına yer verilmiştir. Yine bu iç borçlanma esnasında borçlanma aracı olarak kullanılan kaime'ye ve devletin iç borçlanmasında Galata Bankerlerinin rolüne değinilmiştir. Bölümün sonunda ise iç borçlanmanın yaratmış olduğu tağşiş ve enflasyon konusu ele alınmıştır.

On birinci bölümde Osmanlı zenginlerinin servetlerini nasıl kullandıkları başlığına yer verilmiştir. Bu bölümde Osmanlı zenginlerinin servetlerini nasıl kullandıklarına, tereke kayıtları incelenerek konu hakkında daha somut bilgiler okuyucuya sunulmuştur.

Eserin on ikinci ve son bölümünde 1489 ile 1914 yılları arasındaki Osmanlı Devleti ile Avrupa'daki ücretler ve fiyatlar konusu ele alınmıştır. Yaşam standartlarının bir göstergesi olarak ele aldığı ücretler konusunda yazar, okuyucuya birtakım bilgiler vermiştir. Ayrıca yazar, ücretler ve fiyatlar konusuna Osmanlı ve Avrupa ekseninde karşılaştırmalı olarak değinmiştir.

Ekonomi alanında başarılı çalışmaları olan Şevket Pamuk'un meydana getirmiş olduğu bu eserde, okuyuculara Osmanlı Devleti'nin ekonomik durumu hakkında bilgilendirici anlamda birçok bilgi verilmiştir. Yazarın eserini mukayeseli bir şekilde (Osmanlı- Avrupa) oluşturması da dönemin dinamiklerini değerlendirmek açısından okuyuculara fayda sağlamaktadır. Yine yazar, eserin içerisinde kullanmış olduğu harita, tablo ve grafiklerde ele alınan konuların somut bir şekilde okuyucuya sunulmasına yardımcı olmuştur.

Genel olarak ekonomik konuların zor ve anlaşılmaz terimlerle oluşturulduğu kanısını yazar, bu eseriyle adeta tekzip etmiştir. Eserin genelinde kullanılan dil sade ve akıcı bir üsluba sahiptir. Bu eser, Osmanlı ekonomisini ve kurumlarını incelemek isteyen veya bu konu hakkında araştırma yapan/yapmayı düşünen her kesimden okuyucunun en üst düzeyde faydalanabileceği bir başyapıt niteliğindedir.